

даного питання домінуючим би був принцип гласності і відповідно підвищився б рівень довіри населення до влади.

Будай О.В.

аспірант,

Науковий керівник: Ващишин М.Я.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри трудового, аграрного та екологічного права,

Львівський національний університет імені Івана Франка

НОРМАТИВНІ РІВНІ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ

Продовольча та економічна безпека держави безпосередньо залежить від ефективності та якості господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників. Це зумовлює потребу їх активної та реальної підтримки з боку держави, від чого прямо залежить рентабельність сільськогосподарського виробництва та конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції. Державна підтримка надається у аграрній виробничій сфері і у сфері соціального розвитку села, які є безпосередньо взаємопов'язаними.

Надання державної допомоги сільськогосподарським виробникам в Україні регулюється, насамперед, Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 року, в якому передбачені такі види підтримки виробників сільськогосподарської продукції як державне цінове регулювання, надання страхових субсидій, пільгове кредитування та оподаткування, поєднання добровільного та обов'язкового страхування, державні закупівлі, державні заставні операції, встановлення гарантованих фіксованих цін, державних закупівельних цін, підтримка розвитку сільської соціальної інфраструктури тощо.

Крім цього, Законом України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» від 09.02.2012 року врегульовано відносини у сфері страхування сільськогосподарської продукції, що здійснюється з державною підтримкою, з метою захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників та забезпечення стабільності виробництва у сільському господарстві, що характеризує цю сферу як приватно-публічні відносини.

Окрім загальнодержавного рівня підтримки сільськогосподарських товаровиробників, який здійснюється на підставі законів України, Постанов Кабінету Міністрів України та указів Президента України, передбачено регіональний рівень підтримки агропромислового комплексу та соціального розвитку села, що здійснюється на підставі рішень органів місцевого самоврядування за кошти місцевих бюджетів.

Органи місцевого самоврядування вправі надавати фінансову підтримку сільськогосподарським товаровиробникам, які провадять господарську

діяльність на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що входять до сфери їх управління. Наприклад, Рішенням Львівської обласної ради VI скликання № 760 від 16.05.2013 року затверджено Комплексну програму підтримки та розвитку агропромислового комплексу Львівської області на 2013–2015 роки [1], яка спрямована на реалізацію Програми економічних реформ Президента України на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», Стратегії розвитку Львівщини до 2015 року, затвердженої рішенням обласної ради від 13.03.2007 № 193, щорічних програм соціально-економічного та культурного розвитку Львівської області.

Звернемо увагу, що основною метою вищезгаданої Комплексної програми є створення економічних і організаційних умов, спрямованих на підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських товаровиробників різних форм власності і господарювання, переробних підприємств з метою забезпечення населення продовольством, а промисловості – сировиною. Комплексною програмою визначено пріоритетні завдання розвитку агропромислового комплексу, а саме: підтримка та розвиток насінництва; збереження, відтворення та підвищення родючості ґрунтів; підтримка галузі тваринництва та рибництва; розвиток сільськогосподарської кооперації; кредитна підтримка виробників сільськогосподарської продукції; підтримка виставкової діяльності.

Як бачимо, прийняття та реалізація відповідних програм, рішень органів місцевого самоврядування щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників має важливе значення у вирішенні регіональних та локальних проблемних питань, що виникають у процесі діяльності цих суб'єктів господарювання. Саме на регіональному (локальному) рівні можливо стимулювати ті напрями сільськогосподарського виробництва, які є економічно обґрунтованими та виправданими з врахуванням природно-кліматичних особливостей та перспектив розвитку аграрного сектора економіки певного регіону.

З метою розвитку сільськогосподарської кооперації Комплексною програмою передбачено надання фінансової підтримки молокозаготівельним та молокопереробним сільськогосподарським кооперативам на придбання техніки, технологічного та допоміжного обладнання. Підтримка надається за умови попередньої оплати у розмірі 10 відсотків вартості предмету закупівель за рахунок власних і залучених коштів, у тому числі районного бюджету та коштів інвесторів.

Кошти обласного бюджету надаються сільськогосподарським підприємствам агропромислового комплексу, фермерським господарствам, включаючи навчально- і науково-дослідні господарства аграрних навчальних закладів, сільськогосподарським кооперативам, асоційованим членам кооперативів (суб'єктам підприємницької діяльності) для відшкодування відсоткової ставки за кредитами залученими в банківських установах та кредитних спілках у національній валюті.

Таким чином, підтримка аграрного сектора економіки як на державному, так і на місцевому рівнях спрямовується не тільки на розвиток окремих

напрямів сільськогосподарської діяльності, але і на адресну допомогу суб'єктам сільськогосподарського виробництва: фермерським господарствам, сільськогосподарським кооперативам, фізичним особам – аграрним підприємцям тощо.

Тісно пов'язаною із підтримкою сільськогосподарських товаровиробників є підтримка аграрної ринкової інфраструктури та соціального розвитку села. Так, відповідно до вищезгаданої Комплексної програми, фінансування заходів виставкової діяльності здійснюється у вигляді субвенції з місцевого бюджету державному бюджетові на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів, у тому числі на підтримку участі суб'єктів агропромислового комплексу області в міжнародних і місцевих виставках, ярмарках.

При наданні державної допомоги сільськогосподарським товаровиробникам здійснюється контроль за її належним використанням. Відповідно до п. 13.5.1. статті 13 Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 року контроль за цільовим використанням коштів субсидованих кредитів здійснюється органами державного фінансового контролю. Відповідно до п.13.5.2 цього Закону у разі встановлення контролюючими органами факту незаконного одержання та/або нецільового використання кредитної субсидії та/або компенсації лізингових платежів стягнення здійснюється відповідно до норм чинного законодавства. Так, відповідно до аналізованої вище Комплексної програми підтримки та розвитку агропромислового комплексу Львівської області на 2013–2015 роки, у Львівській області державний контроль за наданням державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам здійснює департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації.

Однією з форм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні є фінансова підтримка. Так, наприклад, відповідно до статті 9 Закону України «Про фермерські господарства» від 19 червня 2003 року фермерським господарствам надається допомога за рахунок державного і місцевого бюджетів, у тому числі через Український державний фонд підтримки фермерських господарств. Механізм використання бюджетних коштів у зазначеній сфері та умови їх повернення визначено у Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання підтримки фермерським господарствам, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 року № 1102 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2007 року № 349). Відповідно до п. 12 цього Порядку фермерське господарство несе відповідальність згідно із законодавством за нецільове використання одержаних коштів та своєчасне і в повному обсязі повернення до державного бюджету коштів фінансової підтримки.

З аналізу судової практики у спорах щодо використання державної допомоги у сільському господарстві можна зробити висновок, що однією з основних причин подання позовів про повернення державної допомоги є наявність заборгованості сільськогосподарських товаровиробників перед бюджетом. Наприклад, до фермерських господарств подавались позови про стягнення заборгованості, в тому числі заборгованості з повернення фінансової

допомоги, перед державою в особі Українського державного фонду державної підтримки фермерських господарств (рішення Господарського суду Одеської області від 07.04.2015р. у справі № 916/289/15-г, рішення Господарського суду Запорізької області від 06.04.2015р. у справі № 908/1361/15-г, рішення Господарського суду Закарпатської області від 10.07.2014р. у справі № 907/630/14, від 09.01.2014р. у справі № 907/1175/13, від 15.04.2014р. у справі № 907/196/14) [2].

Окремі механізми підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні передбачені на загальнодержавному та регіональному нормативних рівнях. Вони спрямовані на створення економічних і організаційних умов для підвищення ефективності функціонування сільськогосподарських товаровиробників різних форм власності і господарювання, що є економічно обґрунтовано задля гарантування продовольчої безпеки держави та з врахуванням природно-кліматичних особливостей і перспектив розвитку аграрного сектора економіки певного регіону.

Список використаних джерел:

1. Комплексна програма підтримки та розвитку агропромислового комплексу Львівської області на 2013–2014 роки, затверджена рішенням Львівської обласної ради VI скликання № 760 від 16 травня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oblrada.lviv.ua>.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.reestr.court.gov.ua](http://www.reestr.court.gov.ua).

Радишевська З.М.

студентка,

Юридичний інститут

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

Все більшої актуальності у світі набуло питання розвитку біопалива як альтернативного джерела енергії. Ще в часи нафтової кризи в 190 – х рр. виникла практична необхідність пошуку джерел, здатних замінити традицій вуглеводневе паливо. П'ятимісячне припинення постання газу з Російської Федерації 2014 році стало досить ефективним стимулом до пошуку варіантів його заміщення. Також зупинення видобутку вугілля на сході України та подальший його імпорт з Південно – Африканської Республіки підтвердили тимчасовість та виявили неефективність такого переходу, що зумовило пошук альтернативних джерел енергії, а саме біопалива.

Одним із найважливіших елементів розвитку біопаливного виробництва є зацікавленість держави і впровадження прямого державного бюджетного фінансування. Воно повинно стосуватися абсолютно усіх ланок – розпочинаючи з виробництва якісної сировини, і закінчуючи процесами щодо